

Испеани од Бесцена Софрева

Дунавка девојка и цар

Тргат оро Дунавка девојка,
тргат оро крај бела Дунава,
е догледа царот од дивана,
допратило четири војводи,
- Што е она мома убаина,
коси имат тура ибришима,
чело имат алт'н амајлија,
веги имат шкодрански гајтани,
трепавици – крила ластоички,
очи имат беглерски финџани.
два образи – два гула црвени,
носот имат свеќа на чаршија,
уста имат шеќерна кутија,
з'би имат бисерни муниста.
грло имат пазарско симиче,
става имат битолска селвија.
Прашајте ја Дунавка девојка,
дал ќе земет цара за стопана?
Отидоа четири војводи,
е прашует Дунавка девојка:
- Мошне тебе царе бегендисал,
дал ќе земеш цара за стопана?
-Ајд от туе, четири војводи!
Ја не земам цара за свинара,
да ќе земам цара за стопана.

Разочаран сопруг

Овчар Цветко стадо пасет,
Цвета го дејка него разгоорат:
- Да и ти тебе Цветко овчаре,
позапри стадо не газе цвеќе!
- Што да му чинам, Цвето а дејко,
што да му чинам, да го не газам?
- Ти набери го, китки кити го,
да е наредиш твој прво љуба!
- Што да е редам кога не чинат,
главата чешлат нерасплетена,
детето к'пит нерасплетено,
куќата метет, к'тот не метет,
во стреле куќа буниште праит,
во буништето печурки растат,
од ними берет комат ми месит.
- Ако не чинит Цветко тури ја,
тури ја неја земи ме мене!
- Ја би е турил туку не можам,
таја ми имат росто големо,
до девет брака све арамии,
десет братручед је кесеција.
Синок пројдоиа уз мое трло,
ми го зедоа јагне сугаре
го узедоа и гиспекоа,
го испекоа и г'вечераа,
што го доале девет дојници
девет дојници десетта мајка.
Кога заблеја девет дојници,
све се исуши трева и шума,
кога заблеја десетта мајка,
што чула вода, све отсекувала.

Лозана и Охридски паша

Лозанин татко кула праеше,
Лоза девојка кал подаваше,
кал подаваше на мајсторите.
Туе помина Охридски паша,
Охридски паша со све сејмени,
па заговори Лозда девојка:
- Лоазно, Лоздо, гроздо девојко,
не те прилегат кал да подаваш,
кал да подаваш на мајсторите,
тук те прилегат на диван седиш,

и да ми предеш свила ј коприна,
и да ми нижеш ж'лти алт'ни,
и да и редиш на твое грло.
и да ми бидиш турска анама.
ти да и носиш, ја да те гледам.
Му одговори Лозда девојка:
-Иди од туге, Оридски паша,
не врви туге не збори таке!
Не те прилегат паша да бидеш,
паша да бидеш со све сејмени,
тук те прилегат свињар да бидеш,
свињар да бидеш, свини да пасеш,
ти да и пасеш, ја да те гледам!

Неда и турче

Билбилон пеет над карафил
над карафилот уз трендафилот.
Под трендафилот убава мома,
убава мома дорјанка Неда.
Туге ми седи гердан ми везет,
гердан ми везет, буисер го нижет.
Туге помина Турче полјанче,
па го зазборе мало девојче:
- Убаво моме, дорјанке мори!
Што туге седиш, што гердан шиеш,
што гердан шиеш, што бисер нижеш?
Ајде со мене, земи ме мене,
ја ќе ти даам, шиени гердан,
шиени гердан, алтани реден.
Тогај му велит дорјанка Неда:
-Ајде от туге Турче будала!
А кој по тебе будала идет?
Не врви туге, не збори таке,
ќе те дочуат мој девет братја,
мој девет братја, љути делии.
Ќе те исечат к'сај по к'сај,
ке те нанижат на свилен конец,
ќе те обесат коњу на седло,
ти ке се сушиш, ја ке те гледам.

Мома в затвор

Дали се чуло видело,
мома да лежит во з'ндан,
за пуста селска вергија?

Од з'ндан мома викаше:
-Мајчице, мила мајчице,
на ти и дробни кључои,
да ми откључиш ковчегот,
да ми извадиш рувото,
да го однесеш на пазар,
све да го руво продадеш,
отпушти мене од увде
една кошула остај ми,
што сум е м'чно праила,
со свите селски другачки.
дур во Едрене предено,
во Москофија мотано,
во Варош града варено,
на градски чекрк виткано,
на бурми разбој ткаено,
на бели Дунав белено,
с бефценит камен сушено,
во Стамбол града кроено,
а во Софија шиено.
Таја кошула остај ја.

Песните се испеани од Бесцена Софрева од село Куново, Гостиварско. Неа како талентирана пејачка ја открил познатиот бугарски научник Михаил Арнаудов кој во 1916 година престојувал во градот Тетово, од каде што, како што вели самиот, потекнувало неговото семејство и запишувал народни песни и други народни умотворби. Од Бесцена Софрева, тогаш западната старица на 80 години, тој запишал 77 песни, епски песни за Крали Марко и другите јунаци, но и лирски песни. Тоа вели запишувачот било само мал дел од нејзиниот богат репертоар. „Бесцена Софрева, вели Арнаудов, спаѓа во најдобрите чувари на народно поетската традиција кај нас. Нејзиното поетско творештво заслужува да биде посериозно проучено...“

(Подготви Марко Китевски)